

Особливості клінічного прояву абортів у свиноматок

Features of clinical manifestations of abortions in sows

Л. В. Корейба,
Н. В. Алексеєва,
Ю. В. Дуда,
Р. С. Шевчик,
канд. вет. наук,
доц. ДДАЕУ,
м. Дніпро

Аборт — це переривання вагітності з наступним розсмоктуванням чи зігнанням зародка, муміфікацією, мацерацією та нутрифікацією плода або вигнанням із матки викидня чи недоноска.

Викидень — вигнання з матки мертвого плода — є найчастішим і найменш небезпечним наслідком абортів.

Муміфікація — це висихання плода, який після замирання піддається асептичній трансформації, що полягає в розсмоктуванні плодових вод і тканинних соків (фото 1). При цьому об'єм плода зменшується; тканини плода просочуються солями кальцію і кам'яніють, збільшується щіль-

ність; зменшується внутрішньоматковий тиск і посилюється моторика матки, внаслідок чого плід набуває чудернацьких форм. Муміфікація часто реєструється у свиней і поєднується з розвитком нормальних плодів та виведенням їх разом у період родів.

Розглядаючи питання порушення репродукції у свиней, необхідно з'ясувати її основні причини. Усі інфекційні агенти, що зумовлюють патологію відтворення свиней, зазвичай поділяють на три групи.

Плні в умовах свинокомплексів 70 % абортів у свиноматок зумовлені порушенням технології утримання та огріхами в годівлі (часті перегони по вузьких проходах,

удари по животі та задній частині тіла, згодовування мерзтих, цвілих та прілих кормів, напування холодною водою) (фото 2) і 30 % — хворобами заразного походження.

У свиноматок реєструється репродуктивно-респіраторний синдром (ензоотичний аборт свиней, «синє вухо», RPPS). Збудником цієї хвороби є вірус *Beiaarterivirus suis* 1 родини *Arteriviridae*, що має властивість розвиватися на тлі інших інвазійних та інфекційних хвороб. За цієї хвороби ураженню піддаються супоросні свиноматки й поросята-сєуни. Вірус RPPC проходить крізь плаценту в другій половині вагітності свиноматок. У хворих тварин відзначають відмову від корму, незначну лихоман-

ку, пригнічення та кон'юнктивіт. Аборт настає на 110–115-ту добу супоросності. Реєструють затяжні та передчасні опороси з народженням слабозвинених поросят, до 80 % яких гине в перші 2–3 тижні, а також із вигнанням вродків і муміфікованих плодів. У хворих свиноматок реєструють аритмічні статеві цикли, неплідність і синдром ММА.

Парвовірусна інфекція свиней (Porcine parvovirus infection, ПВІС) — це контагіозне вірусне захворювання, що викликається вірусом *Ungulate Parvovirus 1* родини *Parvoviridae* і проявляється в пороснях та лактуючих свиноматок абортами, муміфікацією плодів, мертвнонародженістю та загибеллю поросят-сусунів (фото 3).

Вірус хвороби Ауескі (*Suid alphaherpesvirus 1* родини *Herpesviridae*) проникає крізь плаценту впродовж усього періоду вагітності та спричиняє загибель плодів, аборти, народження мертвих і нежиттєздатних поросят (фото 4).

За класичної чуми свиней збудник (*Pestivirus A* родини *Flaviviridae*) проходить крізь плаценту поросних невакцинованих свиноматок і уражує до 40–60 % плодів, зумовлює аборти та народження мертвих поросят (фото 5).

Бруцельозний аборт у свиноматок може виникнути як у першій, так і в другій половині поросності. Збудник хвороби — *Brucella suis* родини *Brucellaceae* — проникає крізь плаценту та розмножується в покривному епітелії ворсинок хоріона, викликаючи їх некроз і порушення трофіки, у результаті чого зазнають уражень внутрішні органи плода, що веде до його загибелі й абарту. Можливе допошування й народження плода з патологією внутрішніх органів і його загибеллю в перші дні життя. Після абортів у свиноматок іноді

Причини абортів у свиноматок за етіологічною ознакою

Незаразні	Інфекційні	Інвазійні
Аномалії внутрішньоутробного розвитку	Вірусні	Протозойні
Аліментарний	Репродуктивно-респіраторний синдром (РРСС)	Бабезіоз
Токсикозний	Парвовірусна хвороба	Токсоплазмоз
Кліматичний	Хвороба Ауескі	Трихомоноз
Травматичний	Класична чума свиней (КЧС)	
Медикаментозний	Цирковірусна хвороба свиней II типу	
Гастроентерит	Бактеріальні	
Отруєння рослинами, що містять тіоглікозиди	Бруцельоз	
Отруєння прогіркими жирами	Лептоспіроз	
	Хламідіоз	
	Мікоплазмоз	
	Мікозії	
	Кандидамікоз, аспергільоз, аспергілотоксикоз, стахіботріотоксикоз, фузаріотоксикоз	

Фото 1. Муміфікований плід свиноматки (В. Лотоцький)

Фото 2. Повний аборт у свиноматки

Фото 3. Абортвані плоди від свиноматок хворих на парвовірусну хворобу свиней (інтернет-ресурс)

бувають вульвовагініти, метрити, артрити й ураження нервової системи.

Лептоспірозний аборт у 20–30 % свиноматок реєструється переважно в першій половині вагітності (через 1–4 тижні після зараження) і проявляється жовтяницею. Патогенні лептоспіри проникають крізь плаценту в другій половині поросності й спричинюють загибель плодів, аборти, народження мертвих і слабких поросят. Якщо плід затримується в матці, то він розкладається або муміфікується, посвід набряклий і ущільнений (фото 6).

Аборти хламідійної природи виявляють відносно рідко. Хламідійний аборт у свиноматок настає за 2–3 тижні до опоросу без передвісників родів. У заражених тварин хвороба перебігає латентно, але в період вагітності хламідії інтенсивно розмножуються в плаценті й зумовлюють плацентит, утробне інфікування плода, ураження його органів, загибель та аборт чи народження мертвого плода.

Мікозний аборт у свиноматок настає через 6–11 діб після згодовування корму, ураженого грибками. Ускладнень при цьому не відзначають. Після абортів тварини досить швидко приходять в охоту, запліднюються і дають здоровий приплід.

За бабезіозу, спричиненого *Babesia trautmanni* і *B. perroncitoi*, свині худнуть. На 3–4-ту добу захворювання в них з'являється гемоглобінурія та швидко прогресує анемія. Супоросні свиноматки абортують. Летальність сягає понад 50 %.

У свиней реєструють декілька збудників трихомонозу, які локалізуються в різних органах: *Trichomonas suis* – у травному каналі, легенях та носовій порожнині; *Tr. rotunda* – у товстих кишках; *Tr. nasalis* – у легенях й носовій по-

рожинні. Іноді у свиней трихомонад знаходять і в статевих органах. У випадку ураження статевих органів відзначають трихомоназні вагініти та ендометрити, що зумовлюють аборти в супоросних свиноматок.

Збудник токсоплазмозу *Toxoplasma gondii* уражує нервову, ендокринну системи й систему мононуклеарних фагоцитів. Хвороба проявляється порушенням обміну речовин, патологією вагітності, нервовими розладами. Вагітні самки абортують, народжують виродки чи мертві плоди.

Допомога тваринам, які абортували, полягає в створенні умов для породіль та спостереженні за перебігом періоду інволюції статевих органів після аборту.

У разі масових абортів у свиноматок перевіряють якість кормів, відправляючи їх на мікотоксикологічні дослідження, та обстежують тварин на наявність хвороб.

За кожного випадку аборту до встановлення його причин передусім слід виключити інфекційну етіологію. Тому плід або його паренхіматозні органи відправляють до лабораторії. Від хворої тварини, яка абортувала, двічі з інтервалом у 10 діб відбирають зразки крові для проведення серологічного дослідження. При цьому тварина має перебувати під наглядом і лікуванням.

Абортовані плоди відправляють у лабораторію ветеринарної медицини, попередньо загорнуті або поміщені в мішковину (поліетиленовий мішок), змочену розчином фенолу, креоліну чи лізолу, а потім упаковують у металевий (дерев'яний) ящик із тирсою та стружкою. У разі підозри на інфекційні захворювання матеріал поміщають у скляну посудину, а потім — у металеву коробку, яку запаяють і пломбують, а тоді упаковують у дерев'яний ящик.

Фото 4. Печінка абортованих плодів із вогнищами некрозу, що викликані вірусом хвороби Ауескі (фото Paolo Pozzi)

Фото 5. Абортовані плоди від свиноматок під час спалаху класичної чуми свиней (фото Paolo Pozzi)

Фото 6. Плацентит, пов'язаний із лептоспірозним абортom у свині (фото кафедри патобіології Твельського університету)